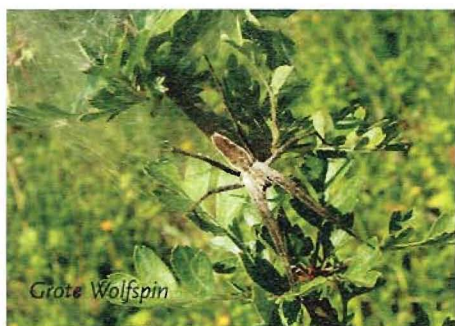

Dit is het tweede deel van een artikel over spinnen, door de auteur met groeiende verbazing en liefde waargenomen in zijn eigen particuliere natuurrijke tuin en elders. Want Jan Jaap Boehlé draagt zijn liefde voor insecten en spinnen ondertussen ook over op kinderen en andere belangstellenden tijdens excursies in b.v. Domies Toen in Pieterburen. In het eerste deel van zijn artikel (Oase, herfst 2008) vindt u in een apart kader meer algemene informatie over de biologie van de spin.

Spinnen spinsels II

Jan Jaap Boehlé

Grote wolfspin

De grote wolfspin is verwant met de wolfspinnen. Het achterlijf loopt wat puntiger uit, de stand van de ogen is anders en ze is groter dan de meeste wolfspinnen. De eitjes worden in een cocon gesponnen en door het wijfje meegedragen. Dit doet ze tussen de cheliceren, wat nog een verschil is met de wolfspinnen. Heb je dat eenmaal gezien, dan verwar je ze niet meer met elkaar. De grote wolfspin vind je meestal wanneer ze over de bladen van planten loopt. Nog makkelijker wordt het als je haar nest vindt. Deze spin heeft een aantal leuke kanten. Wanneer het mannetje zich opmaakt om te gaan paren vangt hij een prooi, wikelt dit in en neemt dit tussen zijn cheliceren mee voor het wijfje. Dit om haar af te leiden zodat hij minder kans loopt om voor of tijdens de paring opgepeuzeld te worden. De eitjes worden in een cocon door het wijfje meegedragen tot ze bijna uit-

komen. Dan spint ze een tentvormig spinsel waarin ze de cocon stopt en bewaakt totdat de jongen zijn uitgekomen. De nesten die ik vond zaten in een jong meidoortje, tussen hoog gras en tussen een zuring. Het mooie is dat in alle drie de gevallen het wijfje het nest bewaakte. Heb je dit nest eenmaal gezien dan herken je het altijd weer. Bij het web tussen het gras voelde het wijfje zich zo bedreigd door mij dat ze er met de eicocon vandoor ging. Bij de andere twee zaten er al jonge spinnetjes in het nest. De jongen vervellen eerst twee keer voordat ze het nest verlaten.

Doolhofspin

Herfstspin

Gewone doolhofspin

Deze spin maakt gebruik van een web om haar prooi te vangen. Je vindt ze vrij laag bij de grond tussen struiken, varens of planten. Het web is behoorlijk groot en ligt als een horizontaal golvend vlak tussen de planten en loopt uit in een trechtervormige buis, waarin de spin zich terugtrekt. Wanneer vliegende en springende insecten de opwaartse draden van het web raken vallen ze er in. De spin is in een oogwenk bij hen. Het door de beet verlamde insect wordt naar de schuilplaats gesleept en daar opgepeuzeld. Deze schuilplaats heeft een achteruitgang

Gewone tandkaak (links)

wat voor de spin een extra ontsnapingsmogelijkheid biedt. Wanneer je zo'n web voor het eerst ontdekt en erop afgaat merk je dat de spin erg schuw is. Bij latere benaderingspogingen lukt het meestal wat dichterbij te komen, maar het blijft een schuw beest, niet wetende dat zijn uiterlijk menig mens angst inboezemt.

Kogelspinnen - de gewone tandkaak

De meeste inheemse soorten hebben een bolvormig lijf, die behoren tot de groep van de kogelspinnen. Tijdens het wieden kom ik een bepaalde soort kogelspin veel tegen: de gewone tandkaak. Dit is om ver-

schillende redenen een apart dier. Ten eerste omdat ze nogal sterk van kleur verschillen. Je hebt er die geelwit zijn, andere hebben een rode streep over hun rug lopen. Deze streep kan in het midden een witte band hebben of gesloten zijn. Ook de intensiteit van het rood verschilt. Heel verwarrend. Maar het blijven leuke beestjes om te zien. Hun gedrag is ook apart. Ze dringen meestal het web van een andere kogelspin binnen, doden de spin, zuigen die uit, eerst letterlijk, daarna nemen ze het web in bezit. Is er een cocon aanwezig dan wordt deze leeggegeten en vervolgens legt zij haar eigen eitjes erin. De gewone

tandkaak dankt haar naam aan de grote cheliceren die zij heeft. Zij kan grote en gevaarlijke prooien als wespen aan. Deze worden niet direct aangevallen maar krijgen eerst vanaf een veilige afstand een aantal draaden over zich heengeworpen en worden vervolgens ingesponnen, om tenslotte opgegeten te worden.

Strekspinnen

Dit zijn heel malle spinnen, vooral de groep van de Tetragnatha's. Hun achterlijf is vrij lang en bijna cilindervormig. De poten zijn lang en vrij dun met uitzondering van het derde potenpaar dat korter is en waarmee de spin zich vasthoudt aan een plantenstengel of dun takje.

Wanneer ze zich uitstrekt wordt ze heel smal en is zodoende praktisch onzichtbaar. Het web is van het type van de kruisspin (wielweb) en lijkt er erg op. Het grote verschil is dat het centrum van dit web open is. Ik kom ze veel tegen in juni tussen hoge grashalmen en vaste planten. In de nazomer en de herfst vind je ze veel in heesters. (Deze waarnemingen zijn natuurlijk ook afhankelijk van de werkzaamheden die ik in die periodes bezig.) In de nazomer en herfst zitten er heel veel herfstspinnen. Hun lijf lijkt meer op dat van de kruisspin, maar ze strekken zich ook uit, maar niet zo spectaculair als de eerste. Ook hun web heeft een gat in het midden.

Strekspin

Kruisspin

Wielwebspinnen - de kruisspin

Dit is de meest bekende soort. Ze hebben een mooie rugtekening, met de bekende kruisjes. Hun wielweb is van grote schoonheid, die vooral door dauw nog eens extra benadrukt wordt. Deze spinnen hebben zware tanden op de cheliceren waarmee ze hun prooi zo kapot kunnen maken, dat het overblijfsel een propje onherkenbaar chitine is. Hun web is een grote zeef, die alles uit de lucht zeeft dat langskomt. Ongevaarlijke prooien als vlinders pakken ze meteen.

Meestal spinnen ze de vleugels nog wel vast om te voorkomen dat ze als nog ontsnappen. Bijen worden eerst met draden ingesponnen voordat de spin zich aan de maaltijd waagt. Een van mijn leukste ervaringen met spinnen was een web met daarin jonge kruisspinnen in mei. De jongen hebben een typische gele kleur met een zwarte stip in het midden. Ze zitten letterlijk op een kluitje. Wanneer je het web aanraakt lost dit kluitje op doordat de spinnetjes alle kanten uitrennen. Ook hier heb je net als bij de gewone tandkaak het verschijnsel dat de kruisspinnen behoorlijk in kleur

kunnen variëren, van licht beige via oranje tot vrij donker bruin. Er is een kruisspin-soort die er vrij spectaculair uit ziet. Dat is de tijgerspin. Op de excursie tijdens de uitreiking van de 'Bronzen spreekw' aan Stichting Oase (september 2006) kwamen wij er een tegen. Dit is een Zuid-Europese soort die steeds meer naar het noorden oprukt.

Hangmatspin

Deze maakt een horizontaal vlak web dat hangt aan verschillende draden en dat vrij dicht van structuur is. De

spin hangt onder het web. Het web werkt als die van de gewone doolhofspin. De gevangen insecten zitten verward met hun poten in het web. De hangmatspin snelt toe en steekt de prooi door het net heen dood. Hangt de prooi in een van de verticale draden, dan schudt de spin het web net zolang totdat de prooi omlaag valt. Daarna wordt de prooi dwars door het net heen getrokken en opgegeten. Later herstelt de spin het web weer.

Als de hangmatsspinnen uit hun ei komen gaan ze op een gegeven moment de wijde wereld in. Ze klimmen naar een hoog punt, gaan op hun 'tenen' staan, kont in de wind en produceren een spindraad. Het is de bedoeling dat de wind de draad opneemt. Wanneer deze lang genoeg is om het gewicht van de spin te dragen laat deze los om zo aan zijn luchtreis te beginnen.

Spinnen zijn rovers maar staan zelf ook op het menu van vele andere beesten bijvoorbeeld kleine zoogdieren zoals muizen, vogels, amfibieën, reptielen, insecten. Om dit te illustreren deze foto van een spinnendoder.

Jan Jaap Boehlé kweekt samen met zijn broer Rick (wilde) planten en legt natuurrijke tuinen aan.
Adres: Oostervalge 44, 9989 EK Warffum, 0595-424424,
www.kwekerijdebeemd.nl